

tvorchoyi diyal'nosti [Formation of motivation of future teachers of folk choreography for creative activity]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky.* 5. 129–134. URL: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2023.05.129 [in Ukrainian]

5. Paliy, A. M., Yelchaninova, T. M., & Shevchenko, V. M. (2024). Refleksiya yak strukturotvorchyy komponent profesiynoyi diyal'nosti [Reflection as a structure-forming component of professional activity]. *Perspektyvy ta innovatsiyi nauky.* 6(40). 867–876. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6\(40\)-867-876](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6(40)-867-876) [in Ukrainian]

6. Podkopyayeva, Yu. V., & Malyar, O. I. (2022). Psykholohichnyy anali rozvytku rivniv refleksiyi v konteksti samorealizatsiyi suchasnoho pidlitka [Psychological analysis of the development of reflection levels in the context of self-realization of a modern teenager]. *Naukovi innovatsiyi ta peredovi tekhnolohiyi.* 1(3). 379–388. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-1\(3\)-379-388](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-1(3)-379-388) [in Ukrainian]

7. Cherkasov, V. (2023). Metodolohichni pidkhody v sehmienti formuvannya profesiynoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv khoreohrafiyi [Methodological approaches in the segment of formation of professional competence of future teachers of choreography]. *Zasoby navchal'noyi ta naukovo-doslidnoyi roboty.* 61. 66–76. URL: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2023.61.06> [in Ukrainian]

8. Shevtsova, I. M. (2024). Aspekty strukturuвання khoreohrafichnoho tvor u baletmeysters'kiy diyal'nosti [Aspects of structuring a choreographic work in choreographic activity]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky.* 10. 145–150. URL: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2024.10.145 [in Ukrainian]

9. Yahupov, V. V. (2022). Tsinnisno-motyvatsiynyy komponent profesiynoyi kompetentnosti fakhivtsiv: metodolohichnyy aspekt [Value-motivational component of professional competence of specialists: methodological aspect]. *Visnyk Natsional'noho universytetu oborony Ukrainy.* 6(70). 207–219. URL: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2022-70-6-207-219> [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

НЕЧИПОРЕНКО Олександр – аспірант, викладач кафедри музикознавства, інструментальної та хореографічної підготовки Криворізького державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: компонентна структура професійної рефлексії майбутніх керівників хореографічних колективів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

NECHIPORENKO Olexsandr – Postgraduate Student, Lecturer of the Department of Musicology, Instrumental and Choreographic Training of Kryvyi Rih State Pedagogical University.

Scientific interests: component structure of professional reflection of future choreographic team leaders.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2025 р.

Стаття прийнята до друку 28.03.2025 р.

УДК 378.04:34

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-218-374-378

ХРЕБТОВ Максим –

аспірант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-8080-2124>

e-mail: maxkhrebtov@gmail.com

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Комунікативна компетентність є невід'ємною частиною професійної діяльності майбутніх педагогів, позаяк саме вона віддзеркалює особистісні якості та властивості фахівця, що забезпечують самостійну й ефективну реалізацію завдань професійної діяльності. Сформованість цієї компетентності у фахівця свідчить про його теоретичну та практичну готовність до здійснення ефективної професійної діяльності в певній галузі, що вимагає встановлення регулярних комунікативних контактів з іншими співробітниками.

У статті розкрито шляхи формування комунікативної компетентності майбутніх учителів в сучасних умовах.

Встановлено, що одним із шляхів формування комунікативної компетентності майбутнього педагога є навчання теорії комунікації, що відображає, з одного боку, взаємодію мови і мислення, мови і культури народу, а з іншого – мовні та комунікативні норми. Це знання має бути сприйняте, осмислене, стати переконанням, вплинути на особистісні установки (внутрішні способи сприйняття і реагування на життєві ситуації). Формуванню комунікативної компетентності майбутнього педагога сприяє створення позитивного культурно-мовленнєвого середовища в закладі вищої освіти. Одним із напрямів вироблення навичок успішної (гармонійної) мовленнєвої поведінки є ознайомлення майбутніх педагогів з можливими варіантами мовленнєвих дій, сценаріїв і моделей мовленнєвої поведінки, а також шляхами формування навичок їхнього використання та інтерпретації. Розвиток комунікативної компетентності майбутніх учителів у сучасному освітньому процесі потребує використання інтерактивних методів навчання, цифрових технологій, проблемно-орієнтованого навчання. Перспективи подальших наукових пошуків убачаємо в обґрунтуванні оптимальних педагогічних умов, які сприяють успішному формуванню професійної компетентності майбутніх учителів.

Ключові слова: комунікативна компетентність, мовленнєва поведінка, майбутні учителі, інноваційні методи, цифрові технології.

KHREBTOV Maksym –

Postgraduate Student Specialty 011 Educational,

Pedagogical Sciences

of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-8080-2124>

e-mail: maxkhrebtov@gmail.com

WAYS OF FORMING COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING

Communicative competence is an integral part of the professional activities of future teachers, since it reflects the personal qualities and properties of a specialist that ensure the independent and effective implementation of professional tasks. The formation of this competence in a specialist indicates his theoretical and practical readiness to carry out effective professional activities in a certain field, which requires the establishment of regular communicative contacts with other employees. Awareness of the need to purposefully form the skills and abilities of communicative behavior in future teachers as the most important component of their professional activity encourages us to seek ways to form the communicative competence of future teachers in modern conditions.

The article reveals the ways of forming the communicative competence of future teachers in modern conditions.

It has been established that one of the ways of forming the communicative competence of a future teacher is to teach future teachers the theory of communication, which reflects, on the one hand, the interaction of language and thinking, language and culture of the people, and on the other hand, language and communicative norms. This knowledge must be perceived, understood, become a belief, and influence personal attitudes (internal ways of perceiving and reacting to life situations). The formation of the communicative competence of a future teacher is facilitated by the creation of a positive cultural and speech environment in an institution of higher education. One of the directions of developing the skills of successful (harmonious) speech behavior is to familiarize future teachers with possible options for speech actions, scenarios and models of speech behavior, as well as ways of forming skills for their use and interpretation. The development of communicative competence of future teachers in the modern educational process requires the use of interactive teaching methods, digital technologies, and problem-based learning.

We see prospects for further scientific research in substantiating optimal pedagogical conditions that contribute to the successful formation of professional competence of future teachers.

Keywords: *communicative competence, speech behavior, future teachers, innovative methods, digital technologies.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Проблематика забезпечення безперервності формування комунікативної компетенції в умовах інтенсивного розвитку нового лінгвокультурного простору є найважливішою та актуальною на сучасному етапі соціально-економічних та соціокультурних перетворень суспільства [9, с. 97].

Комунікативна компетентність є невід'ємною частиною професійної діяльності майбутніх педагогів, позаяк саме вона віддзеркалює особистісні якості та властивості фахівця, що забезпечують самостійну й ефективну реалізацію завдань професійної діяльності. Сформованість цієї компетентності у фахівця свідчить про його теоретичну та практичну готовність до здійснення ефективної професійної діяльності в певній галузі, що вимагає встановлення регулярних комунікативних контактів з іншими співробітниками [10].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання професійної та комунікативної компетентності розглядалися науковцями (Н. Ашиток [1], О. Боровець [2], Н. Зверєва [3], О. Кравченко-Дзондза [4], І. Кравцова [5], Н. Лупак [6], Л. Мамчур [7; 8], О. Шломенко [10] та ін.). Усвідомлення необхідності цілеспрямовано формувати у майбутніх учителів навички та вміння комунікативної поведінки як найважливішої складової їхньої професійної діяльності спонукає вишукувати шляхи формування комунікативної компетентності майбутніх учителів у сучасних умовах.

Мета статті – розкрити шляхи формування комунікативної компетентності майбутніх учителів у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійна компетентність педагога включає в себе, з одного боку, виконання професійних педагогічних функцій – навчання і виховання, а з іншого боку, – особистісні соціально (педагогічно) значущі якості. Обидві ці складові професіограми педагога нерозривно пов'язані між собою, оскільки ґрунтуються на нормах педагогічної моралі. Вони визначаються моральними, морально-етичними та культурно-мовленнєвими нормами. При цьому культурно-мовленнєві норми, на відміну від інших,

наприклад моральних знаходять своє вираження в мовленні (у слові, у реченні, у мовленнєвій поведінці).

Культура мовлення та вміння успішно й ефективно спілкуватися необхідні кожній людині, але для педагога, для його ефективної професійної діяльності є вкрай необхідними. Спілкування – базове поняття культури мовлення педагога, оскільки головна соціальна роль педагога – це роль носія культури. Педагогічна взаємодія (педагогічне спілкування) – це взаємодія педагога й учня, що має переважно інформаційний характер. У ній реалізується зміст (знання, досвід) і форма (методи, способи) педагогічної взаємодії. Невід'ємною частиною педагогічного спілкування є також і фатичне спілкування, метою якого є встановлення, підтримка та переривання контакту. Правила фатичного спілкування містять запропоновані суспільством норми взаємних відносин між суб'єктами мовлення; дотримання цих правил створює необхідне поле для інформаційного спілкування, забезпечує гармонійну комунікативну компетентність.

На думку Л. Мамчур та І. Кучеренко, комунікативна компетентність «постає одночасно як предметна, тобто фахова в аспекті синтезування лінгвістичних, мовленнєвих, власне комунікативних знань, умінь, навичок, досвіду і як загальнопредметна, тобто вміння спілкуватися загалом» [8, с. 172].

Дослідниця О. Кравченко-Дзондза констатує, що, зазвичай, у наукових джерелах поняття «комунікативна компетентність» порівнюється з комунікативними знаннями і комунікативними навичками, комунікативними характеристиками, комунікативною культурою. Комунікативна складова фахової діяльності вчителя або комунікативна компетентність вчителя як певний міждисциплінарний феномен, стверджує вчена, часто асоціюється з «комунікативною досконалістю», «мовною/мовленнєвою компетентністю», «комунікативною грамотністю», «соціолінгвістичною компетентністю», «вербальною комунікативною компетентністю», «комунікативними здібностями», «комунікативними вміннями» та ін. [4].

О. Боровець трактує комунікативну компетентність «як систему внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікації в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії. Вона передбачає такий рівень взаємодії з оточуючими людьми, який дозволяє успішно функціонувати в суспільстві, а також наявність життєвого досвіду, ерудиції, наукових знань тощо» [2, с. 205].

Одним із шляхів формування комунікативної компетентності майбутнього педагога є навчання студентів педагогічних ЗВО теорії комунікації, що відображає, з одного боку, взаємодію мови і мислення, мови і культури народу, а з іншого – мовні та комунікативні норми. Це знання має бути сприйняте, осмислене, стати переконанням, вплинути на особистісні установки (внутрішні способи сприйняття і реагування на життєві ситуації). Тільки на основі такого активного знання можна приступати до формування навичок конструктивного спілкування.

У світлі проблеми, що розглядається, постає питання: яким чином усе те, що представлено як частина знань і досвіду педагога про процеси соціальної/педагогічної взаємодії, має проявитися в його професійній діяльності, щоб забезпечити повноцінний зворотний зв'язок? Відповідь на це запитання полягає в такому: необхідно на базі загальнолінгвістичної та культурно-мовленнєвої освіти студентів виробити в них навички успішної мовленнєвої комунікації.

Методи, що використовуються для вироблення навичок позитивної мовленнєвої поведінки, передбачають активну, діяльну участь здобувачів у процесі навчання. Діяльнісний підхід реалізується, по-перше, через актуалізацію особистісного комунікативного досвіду, по-друге, коригування його і, по-третє, збагачення новими, найпродуктивнішими моделями в процесі вправ і безпосереднього спілкування. Найкращим шляхом у вирішенні цього завдання є реалізація методик занурення в ситуацію спілкування: ситуативні вправи, конструювання та реконструювання комунікативних ситуацій. Ґрунтуючись на положенні про те, що поведінка людини тією чи іншою мірою типологізована, а позитивні моделі поведінки є соціально схваленими програмами поведінки, ми вважаємо, що ситуативне навчання повинне полягати у виявленні різноманітних життєвих ситуацій спілкування та побудові сценаріїв і моделей поведінки, які відображають особливості ситуації та тип мовленнєвої поведінки в ній. Вибір ситуацій залежить від їхньої затребуваності, ступеня сформованості в учнів мовленнєвих умінь, якості їхнього комунікативного досвіду.

Результат комунікативної діяльності людини багато в чому залежить від того, якими прийомами і засобами спілкування вона володіє стосовно конкретної ситуації спілкування. Потрапляючи в ту чи іншу комунікативну ситуацію, мовець інтуїтивно шукає спосіб поведінки в ній. Як висловити співчуття? Як відмовити співрозмовнику в проханні, не завдавши шкоди йому і собі? Як відповісти на щире зізнання співрозмовника? [7].

Одним із напрямів вироблення навичок успішної (гармонійної) мовленнєвої поведінки є ознайомлення майбутніх педагогів із можливими варіантами мовленнєвих дій, сценаріїв і моделей мовленнєвої поведінки, а також шляхами формування навичок їхнього використання та інтерпретації. Розроблення та представлення їх створює базу даних для комунікантів, якою треба мотивовано та доцільно оперувати. Чим ширше представлений арсенал конструктивних способів спілкування, тим більше можливостей матиме комунікант для ефективного досягнення комунікативних цілей і задумів засобами мови і мовлення. Варіативні способи поведінки в тій чи іншій ситуації спілкування – це інструментарій мовця для організації своєї мовленнєвої діяльності. Умови успішності визначаються соціальними і культурними межами застосування тієї моделі, яка відповідала б ситуації, тобто сприяла максимальній реалізації інтенцій мовця при збереженні позицій співрозмовника. Інакше кажучи, результат комунікації має свідчити про успішність використання моделі [2].

Одним із шляхів формування комунікативної компетентності майбутнього педагога є створення для майбутніх педагогів, позитивного культурно-мовленнєвого середовища. Суттєвим чинником у механізмі формування такого середовища – створення позитивного ставлення до культурно-мовленнєвої освіти. Основою для приведення цього механізму в дію є формування у здобувачів певного – уважного, дбайливого й водночас критичного – ставлення до мови та її використання, а також до мовленнєвої поведінки, своєї та інших людей; створення атмосфери неприйняття всього роду порушень мовленнєвої поведінки (ненормативної, неетичної, агресивної, конфліктної), осуду некультурного та підтримки етикетного спілкування; прагнення додержуватися у своїй мовленнєвій поведінці норм і правил мовленнєвої комунікації [3].

Набуття поведінкових навичок базується на знанні теорії гармонійного мовленнєвого спілкування, що має стати активним знанням, яке визначає соціально-психологічні та комунікативні настанови на співпрацю в мовленнєвій взаємодії.

Розвиток комунікативної компетентності студентів у сучасному освітньому процесі потребує використання інноваційних методів, таких як:

1. Інтерактивні методи навчання:

– Рольові ігри та симуляції. Студенти освоюють комунікативні стратегії в умовах, наближених до реального життя. Наприклад, імітація переговорів або групових обговорень.

– Дискусії та дебати. Допомагають розвивати навички аргументації, активного слухання та переконання.

– Імітація переговорів або групових дискусій є дієвим способом розвитку комунікативної компетентності, що допомагає студентам удосконалювати навички міжособистісного спілкування, аргументації, активного слухання та вирішення конфліктів. Цей метод активно використовується в освітній практиці завдяки своїй

універсальності та схожості з реальними ситуаціями.

– Кейс-метод. Розбір практичних ситуацій сприяє застосуванню комунікативних навичок на практиці.

2. Використання цифрових технологій:

– Віртуальні середовища та симулятори. Наприклад, платформи для спілкування іноземною мовою або тренажери для публічних виступів.

– Соціальні мережі та месенджери. Допомагають створювати проекти, в яких студенти можуть взаємодіяти та ділитися ідеями у звичному цифровому середовищі.

– Відеоконференції. Організація групової роботи через платформи (Zoom та ін.), що допомагає розвивати навички онлайн-комунікації.

3. Метод проектів. Студенти працюють над реальними завданнями в групах, вчаться домовлятися, розподіляти ролі, розв'язувати конфліктні ситуації та спільно представляти результати [9].

4. Проблемно-орієнтоване навчання. Робота над проблемами, що потребують колективного обговорення та знаходження рішень. Це стимулює активну взаємодію, критичне мислення та креативність.

5. Культурно-орієнтований підхід. Включення міжкультурних аспектів у навчальний процес. Наприклад, вивчення особливостей невербальної та вербальної комунікації в різних культурах.

6. Зворотний зв'язок і самооцінка. Організація рефлексії після виконання завдань. Відеозапис презентацій або діалогів із подальшим аналізом.

7. Гейміфікація. Введення елементів ігор (квестів, вікторин, змагань), які мотивують студентів брати участь у комунікативних практиках. Гейміфікація (від англ. gamification, також відома як ігрофікація або геймізація) являє собою використання методів і підходів, притаманних комп'ютерним іграм, у прикладному програмному забезпеченні та на веб-сайтах. Це робиться з метою залучення користувачів і клієнтів, а також для підвищення їхньої залученості в розв'язання бізнес-завдань і використання різних продуктів і послуг. Гейміфікація є однією з основних тенденцій у розвитку сучасної дистанційної електронної освіти.

8. Інтеграція міждисциплінарних підходів. Зв'язування комунікативних завдань з іншими предметами (наприклад, створення науково-популярних текстів або проведення презентацій на теми інших дисциплін). Ці методи допомагають не тільки формувати у студентів необхідні комунікативні навички, а й роблять процес навчання більш захоплюючим, продуктивним і наближеним до реальних умов.

Зупинимось на цілях та завданнях методу «Імітація переговорів або групових обговорень»:

1. Розвиток навичок ефективної комунікації: уміння висловлювати думки ясно та структуровано.

2. Формування навичок аргументації та контраргументації.

3. Навчання слухання і розуміння точок зору інших учасників.

4. Освоєння стратегій управління конфліктами та досягнення консенсусу.

5. Розвиток упевненості в публічних виступах. Етапи реалізації методу.

1. Підготовчий етап:

– визначення теми або сценарію перемовин/обговорення (наприклад, ділові перемовини, розв'язання соціального конфлікту, розподіл ролей у команді);

– формування кількох груп із розподілом ролей: лідер, учасники, модератор, спостерігач;

– ознайомлення студентів із правилами та цілями обговорення.

2. Проведення симуляції:

– учасники виконують свої ролі, дотримуючись запропонованого сценарію;

– модератор спрямовує дискусію, стежить за регламентом і порядком;

– учасники намагаються аргументовано відстоювати свої позиції та шукати компроміси.

3. Зворотний зв'язок і аналіз.

Обговорення результатів: що вдалося, які труднощі виникли, які стратегії виявилися ефективними. Спостерігачі дають зворотний зв'язок. Наведемо приклади сценаріїв для розвитку комунікабельності:

1. Бізнес-переговори. Студенти обговорюють умови угоди між компанією та клієнтом.

2. Міжкультурний діалог. Група обговорює вирішення конфлікту між представниками різних культур.

3. Громадське обговорення. Дебати на тему соціальних або екологічних проблем.

4. Презентація проекту. Група студентів представляє проект і відповідає на запитання «клієнтів» або «замовників».

Переваги методу:

– створює умови, наближені до реальної професійної діяльності;

– розвиває гнучкість мислення та вміння адаптуватися до мінливих обставин;

– формує вміння працювати в команді та розподіляти ролі, стимулює мотивацію до вивчення предмета.

Оцінка ефективності. Для оцінки результату можуть використовуватися:

– аналіз якості аргументів;

– оцінювання активної участі в обговоренні;

– тестування навичок після кількох сесій;

– анкетування студентів щодо впевненості у своїх комунікативних здібностях.

Метод імітації переговорів сприяє розвитку в студентів не лише комунікативних, а й організаційних, аналітичних та соціальних навичок, що робить його універсальним інструментом в освітньому процесі. Ефективні навички спілкування включають здатність чітко і логічно викладати свої думки, уважно слухати співрозмовника, адаптуватися до аудиторії, а також використовувати як вербальні, так і невербальні засоби комунікації. Цей процес особливо важливий для студентів, оскільки він допомагає їм у професійній та особистій самореалізації [5].

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, одним із шляхів

формування комунікативної компетентності майбутнього педагога є навчання студентів теорії комунікації, що відображає, з одного боку, взаємодію мови і мислення, мови і культури народу, а з іншого – мовні та комунікативні норми. Це знання має бути сприйняте, осмислене, стати переконанням, вплинути на особистісні установки (внутрішні способи сприйняття і реагування на життєві ситуації). Одним із напрямів вироблення навичок успішної (гармонійної) мовленнєвої поведінки є ознайомлення майбутніх учителів з можливими варіантами мовленнєвих дій, сценаріїв і моделей мовленнєвої поведінки, а також шляхами формування навичок їхнього використання та інтерпретації. Розвиток комунікативної компетентності майбутніх педагогів у сучасному освітньому процесі потребує використання інтерактивних методів навчання, цифрових технологій, проблемно-орієнтоване навчання.

Перспективи подальших наукових пошуків убачаємо в обґрунтуванні оптимальних педагогічних умов, які сприяють успішному формуванню професійної компетентності майбутніх учителів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Ашиток Н. Комунікативна компетентність педагога: структура, етапи формування. *Молодь і ринок*. 2015. № 6(125). С. 10–13.
2. Боровець О. В. Комунікативна компетентність як умова ефективної професійної діяльності учителя початкової школи. *Педагогічні науки: зб. наук. пр. Херсон: Айлант*, 2011. Вип. 58. Ч. 1. С. 203–208.
3. Зверева Н. Л. Формування педагогічної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі фахової підготовки: дис. ... д-ра філософії: 13.00.01. Харків, 2021. 202 с.
4. Кравченко-Дзондза О. Е. Комунікативна компетентність майбутнього вчителя початкової школи у змісті фахової підготовки. *Молодь і ринок*. 2016. Вип. 6(137). С. 98–102.
5. Кравцова І. А. Особливості формування комунікативної компетенції майбутніх учителів початкових класів. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2015. Вип. 67. С. 354–361.
6. Лупак Н. М. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів мистецтва: засади інтермедіальної технології: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники, 2020. 452 с.
7. Мамчур Л. І. Мовна і комунікативна компетентність особистості: суті і характерні ознаки. *Педагогічні науки*. 2006. Вип. 4. С. 193–197.
8. Мамчур Л., Кучеренко І. Компетентнісна спрямованість – пріоритетний напрям мовної освіти ХХІ століття. *Філологічний часопис*. 2015. Вип. 1. С. 168–175.
9. Філоненко О. В. Формування лінгвокультурної компетентності майбутніх фахівців засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: ЦДУ ім. В. Винниченка*. 2024. Вип. 215. С. 96–99.
10. Шломенко О. Б. Про професійно-комунікативну компетентність сучасного фахівця. 2010. URL: http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2010/Pedagogica/76269.doc.html.

REFERENCES

1. Ashytok, N. (2015). Komunikatyvna kompetentnist' pedahoha: struktura, etapy formuvannya [Communicative competence of a teacher: structure, stages of formation]. *Molod' i rynok*. № 6(125). S. 10–13. [in Ukrainian]

2. Borovets', O. V. (2011). Komunikatyvna kompetentnist' yak umova efektyvnoyi profesiynoyi diyal'nosti uchytelya pochatkovoyi shkoly [Communicative competence as a condition for effective professional activity of a primary school teacher]. *Pedahohichni nauky: zb. nauk. pr. Kherson: Aylant*. Vyp. 58. CH. 1. S. 203–208. [in Ukrainian]

3. Zvyryeva, N. L. (2021). Formuvannya pedahohichnoyi komunikatyvnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv u protsesi fakhovoyi pidhotovky [Formation of pedagogical communicative competence of future primary school teachers in the process of professional training]: dys. ... d-ra filosofiyi: 13.00.01. Kharkiv. 202 s. [in Ukrainian]

4. Kravchenko-Dzondza, O. E. (2016). Komunikatyvna kompetentnist' maybutn'oho vchytelya pochatkovoyi shkoly u zmistі fakhovoyi pidhotovky [Communicative competence of a future primary school teacher in the content of professional training]. *Molod' i rynok*. Vyp. 6 (137). S. 98–102. [in Ukrainian]

5. Kravtsova, I. A. (2015). Osoblyvosti formuvannya komunikatyvnoyi kompetentsiyi maybutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Peculiarities of the formation of communicative competence of future teachers of primary grades]. *Zbirnyk naukovykh prats' Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Pedahohichni nauky*. Vyp. 67. S. 354–361. [in Ukrainian]

6. Lupak, N. M. (2020). Formuvannya komunikatyvnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv mystetstva: zasady intermedial'noyi tekhnolohiyi [Formation of communicative competence of future teachers of art: principles of intermedia technology]: monohrafiya. Ternopil': Pidruchnyky i posibnyky. 452 s. [in Ukrainian]

7. Mamchur, L. I. (2006). Movna i komunikatyvna kompetentnist' osobystosti: sut' i kharakterni oznaky [Language and communicative competence of the individual: essence and characteristic features]. *Pedahohichni nauky*. Vyp. 4. S. 193–197. [in Ukrainian]

8. Mamchur, L., Kucherenko, I. (2015). Kompetentnisna spryamovanist' – priorytetnyy napryam movnoyi osvity XXI stolittya [Competency orientation – a priority direction of language education of the XXI century]. *Filolohichnyy chasopys*. Vyp. 1. S. 168–175. [in Ukrainian]

9. Filonenko, O. V. (2024). Formuvannya lnhvokul'turnoyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv zasobamy informatsiyno-komunikatsiynnykh tekhnolohiy [Formation of linguistic and cultural competence of future specialists by means of information and communication technologies]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky. Kropyvnyts'kyu: TSDU im. V. Vynnychenka*. Vypusk 215. S. 96–99. [in Ukrainian]

10. Shlomenko, O. B. (2010). Pro profesiyno-komunikatyvnu kompetentnist' suchasnoho fakhivtsya [On professional and communicative competence of a modern specialist]. URL: http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2010/Pedagogica/76269.doc.html [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ХРЕБТОВ Максим – аспірант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: формування комунікативної компетентності майбутніх педагогів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KHREBTOV Maksym – Postgraduate Student Specialty 011 Educational, Pedagogical Sciences of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: formation of the scientific worldview of students in higher education institutions.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2025 р.

Стаття прийнята до друку 28.03.2025 р.